

ПРОМЈЕНЕ У ВРХУ ЦББИХ

Нови Управни одбор, Nicholl поново гувернер

Нови Управни одбор Централне банке БиХ (ЦББиХ), на почетку мандата 11. августа 2003. године, одржао је прву сједницу на којој је за гувернера ЦББиХ поново изабрао Petera Nicholla, који је ову дужност обављао и у протеклих шест година. Гувернер Nicholl ће ову дужност обављати до 31. децембра 2004.

Године, након чега дужност гувернера преузима актуелни вицегувернер и члан новог Управног одбора ЦББиХ **Кемал Козарић**. На шесту годишњицу ЦББиХ, која је обиљежена истог дана, 11. августа, завршен је мандат дотадашњим члановима Управног одбора ЦББиХ Peteru Nichollu, **Јури Пеливану**, **Касиму**

Омићевићу и **Манојлу Ђорићу**. Одлуком Предсједништва БиХ од 20. маја 2003. године, у нови Управни одбор ЦББиХ реименовани су Peter Nicholl и **Манојло Ђорић**, а за нове чланове именовани су **Кемал Козарић** и **Мила Гаџић**. За петог члана накнадно је именован **Љубомир Ковачевић**. Ове двије транзиције, примопредаја дужности између претходног и новог Управног одбора, те именовање Nicholla као бх. држављанина за

гувернера, оцијењене су као изузетно значајне у историји ЦББиХ. Наиме, према Закону о ЦББиХ, гувернер у првих шест година функционисања ЦББиХ није могао бити држављанин БиХ. Од 11. августа, чланови Управног одбора ЦББиХ морају бити бх. држављани, те је услов да Nicholl остане на овој функцији био да добије бх.

Чланови новог Управног одбора ЦББиХ

држављанство, које је и добио. Ове двије промјене које су се десиле у истом моменту могле су, како је казао гувернер, бити узнемирујуће и уздрмати ЦББиХ, али због одлука које је у мају донијело Предсједништво БиХ, те одлука Управног одбора, период транзиције пролази без проблема. Гувернер Nicholl захвалио је претходном сазиву Управног одбора и истакао њихову улогу у креирању Закона о ЦББиХ и развоју ЦББиХ од 1996. године. Њихов рад значајан је и у

стварном успостављању институције, одређивању свих стратешких одлука, припреми и усвајању интерних правилника, доношењу интерних политика и надгледања буџета и интерних трошкова. "Надам се да ће нови Управни одбор наставити радити на истом принципу на којем је радио стари", казао је гувернер.

Осим одлуке о избору гувернера ЦББиХ, нови Управни одбор је на конституирајућој сједници 11. августа дао сагласност да **Кемал Козарић**, који је именован у Управни одбор, обавља и дужност вицегувернера ЦББиХ до 31. децембра 2004. године, након чега ће преузети дужност гувернера. Истог дана одржана је и последња сједница Управног одбора у старом сазиву, који је разматрао Финансијске извјештаје за првих шест мјесеци ове године. Према ријечима гувернера, ово је, у финансијском смислу, био најтежи период са којим се ЦББиХ суочила од почетка рада 1997. године, јер је дошло до опадања нивоа девизних резерви и пада европских каматних стопа. То је утицало на пад прихода, али се у припреми буџета рачунало на то. Стварни приход, казао је гувернер, био је нешто већи од прихода планираног у буџету и за првих шест мјесеци износио је 32,5 милиона КМ. У буџету су предвиђени трошкови од 15,1 милиона КМ, али је потрошено 12,2 милиона КМ. Резултат тога је да је профит, који је у буџету био планиран на нивоу од 16 милиона КМ, износио 20 милиона КМ на крају првих шест мјесеци.

Currency board, прије свега

Очување аранжмана currency boarda приоритет је свих новоименованих чланова Управног одбора Централне банке БиХ (ЦББиХ). Овај аранжман показао се као изузетно успјешан у постојећим околностима, јер је добио стабилност валуте и ниску инфлацију. У ЦББиХ, ипак, постоји спремност за разматрање нових иницијатива, али оних које не би подривале currency board који је на снази од почетка дјеловања ЦББиХ 1997. године. Ова институција је 11. августа 2003. године обиљежила шесту годину постојања. Иако је ријеч о шест успјешних година, у вријеме оснивања ЦББиХ се нашла пред великим изазовима.

Nicholl: Задовољство је видјети напредак ЦББиХ и банкарског система

Задовољство је видјети напредак који су ЦББиХ и цијели банкарски систем остварили од 1997. године, изјавио је гувернер ЦББиХ Peter Nicholl.

"Тешко је и сјетити се стања у којем су монетарни и банкарски систем били 1997. године, када је ЦББиХ почела радити. Вриједи се присјетити да су у оптицају биле четири валуте. Постојало је 76 банака, но ниједна није радила на територији цијеле државе, а већина њих је била невјероватно мала. БиХ је имала монополистички, југословенски Завод за платни промет, који је био раздвојен на три дијела, тако да није постојао ни јединствени платни систем у држави. Данас, шест година касније, конвертибилна марка је доминантна валута у држави. Банкарски

Peter Nicholl

систем је доживио велики напредак, већина већих банака ради на територији цијеле државе, а такође имамо и нормалан платни систем који се одвија преко комерцијалних банака и ЦББиХ. Због тога је велико задовољство осврнути се и видјети да је банкарски систем који данас имамо нормалан", каже гувернер.

Приоритете ЦББиХ у наредном периоду гледа кроз двије цјелине. Кључна ствар за сваку централну банку, посебно за ону са currency board аранжманом, јесте да настави радити оно што је увијек радила. Улога централне банке у обезбјеђивању стабилности, тврди гувернер, никада не завршава. Тако ће оно што ЦББиХ буде радила у будућности бити слично ономе што је радила до сада.

"Currency board аранжман биће кључ у одржању наше финансијске снаге. Тако ће наш први задатак у будућности бити да наставимо радити оно што смо радили у прошлости. Ипак, чињенице да је банкарски сектор сада ојачао и да је наша биланса јака, дозвољавају нам да размотримо друге ствари које бисмо могли радити, а које се при томе не би косиле са нашом основном функцијом", мишљење је гувернера Nicholla.

На питање да ли постоје неке ствари које би могле

бити урађене, не као алтернатива currency boardu, него више као модификација, што би ЦББиХ могло дати више флексибилности, гувернер каже да дио терминологије који се користи ствара конфузију.

"Према мом мишљењу, currency board аранжмани морају остати онакви какви јесу. Уколико желите да их зовете 'крутим' currency board аранжманима, то је уреду. Не можемо се играти са главним елементима currency board аранжмана. Али, мора се рећи да и Закон о ЦББиХ, такође, има одређена ограничења која нас спречавају да обављамо друге функције. Она су на почетку уведена, јер једноставно нисмо имали никаквог искуства, нити финансијске снаге. Тако је мијешање у друге ствари могло изазвати индиректно подривање currency board аранжмана. Данас посједујемо више искуства и имамо више финансијске снаге, тако да постоје подручја у којима бисмо се могли ангажовати без подривања currency board аранжмана, што су нам показала искуства других земаља", рекао је Nicholl, те додао да ће радо размотрити те опције.

Међу стварима које треба обавити прије него оконча мандат је да успостави тржиште хартија од вриједности у БиХ. Још је непознато да ли ће ЦББиХ учествовати као издавач, али би желио да има ту могућност, ако то буде неопходно за успоставу тржишта. То је измјена која би за собом вукла и измјену у Закону.

"Бугарска има одређени вид лимитираног позајмљивања у крајњој нужди за своје комерцијалне банке и то је нешто што вриједи анализирали како бисмо видјели да ли и ми то можемо радити. Ово посуђивање је везано за употребу слободних резерви, тако да не долази у конфликт са currency board аранжманом. То је једна могућност.

Пратићемо шта се дешава у Бугарској да бисмо видјели да ли би то могло бити корисно за нас. Спреман сам размотрити нове иницијативе, али то не бих описао као мијешање крутости currency board аранжмана. Он остаје, али ми можемо радити друге ствари", ријечи су

гувернера.

Он истиче да је реформа платног система већ завршена и да улога ЦББиХ у банкарској супервизији јача, те очекује да ће на крају овог процеса, банкарска супервизија на неки начин доћи под "кишобран" ЦББиХ.

"Успоставио сам Вијеће за тржиште капитала БиХ у покушају да развијем стратегију за тржишта капитала, која представљају сљедећи корак у развоју финансијског система. Колика ће бити директна улога ЦББиХ у свему томе, заиста не знам. То је једна од ствари о којима ћемо разговарати", каже он.

Наставак са стране 2.

И на крају је одбацио тврдње појединих критичара према којима ЦББиХ функционише добро искључиво због тога што је гувернер странац.

"Не слажем са мишљењем да ЦББиХ ради добро само зато што је гувернер странац. Сматрам да је далеко важнија чињеница да ЦББиХ има добар и разуман правни оквир. Био сам у стању да радим унутар тог оквира. То што сам странац ми је помогло, али мислим да ће и бх. гувернер, попут Кемала Козарића, моћи радити унутар тог правног оквира", рекао је.

Да правни оквир није био тако чврст и ваљан, не би, како каже, издржао ни прву годину у БиХ.

"Ситуација је била довољно тешка, те сам неколико пута запријетио да ћу отићи. Но, правни оквир је увијек био ту, тако да је, уствари, важнији од странца, с обзиром на то да сам ја преживио прву годину захваљујући правном оквиру, а не захваљујући томе што сам страни држављанин", рекао је на крају разговора гувернер Nicholl.

Козарић: Највећа опасност за currency board је платни дебаланс

Највећа опасност за очување currency boarda и монетарну политику је платни дебаланс који има БиХ, а на који ЦББиХ нема утицаја, мишљење је члана Управног одбора ЦББиХ и вицегувернера Кемала Козарића.

"Уколико привредна ситуација буде побољшана, уколико економско окружење и економски показатељи буду бољи, биће нам лакше одржати ову ситуацију у ЦББиХ", рекао је Козарић.

Наставак provedbe currency boarda и заштита домаће валуте примарни је задатак ЦББиХ. Други приоритет, према Козарићевом мишљењу, је задржати независност ЦББиХ од политичких и других институција.

"Закон који има ЦББиХ је обезбиједио ту неовисност и то треба чувати. Мислим да ће ЦББиХ константно напредовати и имати боље резултате", устврдио је.

Осврнувши се на претходни период у раду ЦББиХ, Козарић је казао да је, када је дошао, ова институција на њега оставила утисак срећене средине, са својим законима, правилницима, процедурама и гдје се тачно знало шта ко ради. Самим тим, како је рекао, било му је лако навићи се на посао.

"Многе ствари су се догодиле у претходне четири године од када сам ја овдје, а можда најважнија ствар је пренос платног промета из завода за платни промет у комерцијалне банке и ЦББиХ. У овом процесу сам учествовао као члан пројектног тима у име ЦББиХ, а пројекат је чак проглашен пројектом године у БиХ. Проблема у томе нема и то је позитивно искуство", истиче новоименовани члан Управног одбора.

Други пројекат у којем је учествовао био је нови рачуноводствени систем, којим су увезани сви послови у ЦББиХ. Сви системи су увезани on-line, тако да је у ЦББиХ присутна велика ажурност, а књиге су уређене, те ни овдје нема никаквих проблема.

"Наравно, могло се урадити и више. Ту је, ипак, currency board који нас је у неким стварима усм-

јеравао и давао нам одређене оквири и сигурно, дао резултате кроз стабилност домаће валуте и инфлације. Ја сам очекивао да ће агенције за банкарство ући под окриље ЦББиХ. То бих волио, јер би на тај начин ЦББиХ могла издавати и узимати лиценце и тако би имала утицај над цијелим банкарским системом. Тиме би добила улогу која јој припада као и свим осталим централним банкама. То је, можда, неостварена жеља, али ја се надам да ће се то десити у наредном периоду, надам се сљедеће године", казао је Козарић, који функцију гувернера ЦББиХ треба преузети 1. јануара 2005. године.

Долазак на ову позицију сматра изузетном чашћу и изазовом, а дужност ће, каже, настојати обављати професионално и одговорно.

"Морам рећи да су моје колеге, остали вицегувернери, такође, били спремни, односно способни да преузму такву дужност, али, ето, како кажу, коцкице су се сложиле на моју страну и ја се надам да ћу имати њихову подршку у проведби монетарне политике и свих зацртаних задатака које ће нам Управни одбор давати у наредном периоду", рекао је.

С друге стране, у старту ће, како је напоменуо, имати оно што гувернер није имао.

"Иако је првих шест година био странац, а сада има и бх. држављанство, гувернер је, ипак, имао одређену заштиту међународне заједнице на коју

се могао ослонити. И поред тога, појединци су покушавали критиковати рад ЦББиХ, што, сигурно, није у реду. Такође, сигурно је да и ја могу очекивати одређене нападе од домаћих ауторитета, посебно из академских кругова, који не мисле да је постојећи currency board рјешење за БиХ",

Кемал Козарић

Кемал Козарић је рођен 13. октобра 1956. године у Сарајеву, БиХ. На Економском факултету у Сарајеву дипломирао је 1981. године. Као приправник је радио у грађевинском предузећу "Босна". Након тога, обављао је више дужности у некадашњој Привредној банци Сарајево - Кредитној банци, а садашњој Централ профит банци. Од 1996. до почетка 2000. године био је министар финансија Кантона Сарајево, а потом је именован за вицегувернера Централне банке БиХ. Одлуком Предсједништва БиХ од 20. маја 2003. године, именован је за члана Управног одбора ЦББиХ. На конституирајућој сједници, Управни одбор ЦББиХ је одлучио да Козарић настави обављати и дужност вицегувернера ЦББиХ до 31. децембра 2004. године. Почетком 2005. године требао би преузети дужност гувернера ЦББиХ.

истакао је Козарић, те додао да ни он не мисли да је currency board трајно рјешење, али је у садашњем окружењу најбољи модел за БиХ.

"Ми, можда, можемо размишљати о моделирању и адаптирању currency boarda, али га морамо задржати као основни концепт још неко вријеме. Наравно, зна се ко то може промијенити, а то нису ти исти људи који критикују", закључио је Козарић.

Ђорић: Добро направљен закон и немијешање политике разлози успјешног пословања ЦББиХ

Члан Управног одбора ЦББиХ **Манојло Ђорић**, који је на овој позицији био и у претходном шестогодишњем периоду, сматра да су основни разлози успјешног пословања ЦББиХ добро направљен закон и немијешање политике и политичара у рад ЦББиХ. Управни одбор, с осталим у ЦББиХ, строго се придржавао Закона о ЦББиХ.

"Мислим да су то ствари које су допринијеле стабилности валуте, конвертибилне марке, и успјешном раду ЦББиХ", рекао је у разговору

Манојло Ђорић

Ђорић, додавши да и међународне институције, Предсједништво БиХ и ентитетске владе, такође, сматрају рад ЦББиХ успјешним.

Управни одбор у претходном сазиву урадио је, оцјењује Ђорић, и више него што му је Закон омогућавао. Основна функција ЦББиХ која ради по систему currency boarda је, казао је, да врши замјену и куповину домаће

Манојло Ђорић је рођен 12. марта 1939. године у Чапљини, БиХ. Средњу школу и Економски факултет завршио је 1963. године у Сарајеву. Од 1963. до 1994. радио је у "Енергоинвесту", обављајући више дужности, међу којима и дужност генералног директора "Енергоинвеста" у Републици Српској. За гувернера Народне банке Републике Српске именован је 1994. године. Предсједништво БиХ именовало га је за члана Управног одбора ЦББиХ 1996. године, а на ову позицију реименован је 2003. године.

валуте, уз стопостотно покриће. Све остале пратеће функције биле су у служби овог главног задатка. Имајући у виду општу финансијску ситуацију у БиХ и банкарски систем, Управни одбор је доносио одлуке и завршавао послове који су били у функцији БиХ, финансијске ситуације и банкарског система. То је, у сваком случају, дало позитивне резултате, рекао је Ђорић. Што се тиче наредног периода, сматра да основни задаци ЦББиХ требају бити очување стабилност домаће валуте, рад у складу са Законом о ЦББиХ, а поједине чланове у Закону о ЦББиХ, можда би требало размотрити, анализирати и замијенити новим, мислећи при томе на разграничење управних и извршних функција. Ђорић спада међу оне који сматрају да currency board треба остати какав јесте и у постојећој функцији, без икаквих примје-

са и попуштања, односно без примјене "мекшег" currency boarda.

"Ја сам дубоко убијеђен да бисмо, уколико би дошло до тога, поново били у ситуацији да расправљамо о инфлацији и стабилности валуте", каже Ђорић, те додаје и да неке централне банке у окружењу раде по систему currency boarda, иако није уведен.

"Ни Хрватска народна банка, ни Народна банка Србије, ни Банка Македоније немају прокламован currency board, али раде према том систему. Због тога сматрам да currency board треба остати какав јесте, без примјеса или примјене неког 'меког' currency boarda, као што неки стручњаци причају да би то требало", став је Ђорића.

На крају, каже, то је и захтјев Међународног монетарног фонда, те услов за улазак у европску заједницу и уопште у европске интеграције.

Када је у питању кредитирање, ЦББиХ не може и неће вршити никакво кредитирање, али ће, додао је Ђорић, дати потпуну слободу и настојати помоћи комерцијалним банкама да оне раде тај посао.

"Мислим да појединци који критикују ЦББиХ што држи девизна средства у иностранству, не познају функцију централних банака. Сва количина наших девизних средстава које држимо у иностранству представља противвриједност КМ који је у оптицају. Ако бисмо почели трошити девизне резерве, значи да би дошло до пуштања веће количине новца без покрића, а зна се чему то води. Зато сам за чврсти currency board", рекао је Ђорић.

Гаџић: Currency board у наредним годинама неће доживјети битне промјене

Џијеним да ће систем currency boarda у наредним годинама остати на снази и не мислим да ће доживјети неке битне промјене, изјавила је новоименовани члан Управног одбора ЦББиХ **Мила Гаџић**. Приоритетним у наредном периоду, када је у питању ЦББиХ, сматра даље очување монетарне стабилности, односно стабилности бх. валуте, а затим почети са размишљањима о увођењу нових механизма.

Мила Гаџић

"Чињеница је да је аранжман currency boarda оно што тренутно одговара релативно нестабилној политичкој и економској ситуацији у БиХ, јер је то систем који је омогућио стабилну валуту, а она је једна од темељених претпоставки макроекономске стабилности", казала је у разговору Гаџић.

Према њеним ријечима, није необично што постоје различита размишљања, у првом реду у научним круговима који сматрају да флексибилнијим приступом у вођењу монетарне политике може бити осигуран стабилнији економски раст који је БиХ нужен. "Наравно, о кретању укупне економске ситуације, вјеројатно ће и

Управно вијеће ЦББиХ у датом тренутку заузети став о евентуално флексибилнијем односу у смислу вођења монетарне политике. То ће овисити о укупној економској ситуацији, кретањима и у финансијској, али и реалној сфери", сматра Гаџић.

Иако у Управни одбор ЦББиХ долази из сфере која није везана за монетарну политику, ова област је подручје којим се Гаџић бави у научном смислу, с обзиром на то да је професор на предмету Макроекономија и финансијска тржишта и институције.

"То је, очито, прилика да и у специфичним околностима у којима се налази БиХ, на неки начин аплицирам теоретско знање које сам стекла до сада. Уз то, ја сам врло блиска подручју финансија и судјеловала сам у креирању читаве легислативе за област тржишта капитала, тако да је мени то подручје врло блиско. Стјецајем околности, бавила сам се и другим областима економског састава", казала је Гаџић.

Мила Гаџић рођена је 20. децембра 1960. године у Стоцу, БиХ. Основно и средње образовање стекла је у Мостару, гдје је и дипломирала на Економском факултету 1983. године. На Економском факултету у Сарајеву 1990. године завршила је постдипломски студиј "Економска теорија и политика". Докторат из подручја економије стекла је 1997. године на Економском факултету Свеучилишта у Сплиту, Хрватска. Од 1985. године радила је на пословима асистента на предметима Политичка економија, Теорија тржишта и цијена, Међународна економија, Макроекономија. У научно-наставно звање доцента изабрана је 1997. године на наставне предмете Макроекономија и Финансијска тржишта и институције. У наставно-научно звање као ванредни професор изабрана је 2002. године. Од 1999. до 2003. године била је директор Агенције за приватизацију Херцеговачко-неретванског кантона. Након тога, именована је за министра вањске трговине и економских односа БиХ. Ову дужност је обављала до 11. августа 2003. године, када прелази у Управни одбор ЦББиХ.

Ковачевић: Именовање у Управни одбор ЦББиХ круна досадашњег рада

Љубомир Ковачевић, који је одлуком Предсједништва БиХ од 26. августа 2003. године, именован за петог члана Управног одбора ЦББиХ, ово именовање сматра круном свог досадашњег рада у банкарству, финансијама и привреди. Више од 35 година ради у финансијским, привредним и банкарским организацијама. Од тога, више од 20 година провео је у пословном банкарству, службама друштвеног књиговодства, државним пореским органима. Тај рад је, уједно, праћен и новим спознајама из области науке. Тако је 1975. године магистрирао пословне финансије и банкарство на Економском факултету у Загребу, а након 2000. године, када је постао посланик у Парламенту БиХ, завршио је докторску тезу под насловом "Савремени трендови у банкарству - стање и перспективе увођењем валутног одбора".

"Управо сам докторат фокусирао на валутни одбор, пошто ЦББиХ дјелује на основу валутног одбора.

Моје истраживање је доказало да је, у условима какви су били у БиХ, једино исправно рјешење било увођење валутног одбора", казао је Ковачевић.

"У условима стагнације привреде у БиХ као земљи у транзицији, девастиранисти привредних капацитета, пада националног дохотка и повећања броја незапослених, једина свијетла тачка био је валутни одбор, јер је сачувана стабилност валуте", оцјена је Ковачевића.

ЦББиХ је, према његовом мишљењу, одиграла значајну функцију у посљератном периоду и држала се правила валутног одбора, што је утицало на стабилност КМ. Значајним за ЦББиХ сматра то што је на минимум сведен или потпуно искључен утицај државе или било кога на ЦББиХ, тако да је она, према његовој оцјени, у протеклом периоду сачувала независност и самосталност.

Ковачевић сматра да је гувернерова велика заслуга у томе што је, уз подршку коју је имао у органима и радницима ЦББиХ, сачувао *currency board*. И поред добрих страна које овај аранжман има, Ковачевић мисли да, вјероватно, има и неких ствари које би тражиле модификацију у наредном периоду, али је то потребно уклопити у привредни амбијент.

"Све док не буде стабилизована привреда, извршена приватизација, створена отворена тржишна економија и привучени страни инвеститори, тешко је говорити о томе да ли аранжман валутног одбора може бити промијењен. Вријеме ће показати да мора бити успостављено финансијско тржиште.

Без развијених финансијских тржишта, тешко је очекивати излазак ЦББиХ на та тржишта, емитовање хартија од вриједности, трговину. У условима непостојања финансијског тржишта, промјена валутног одбора била би врло ризична и дискутабилна", рекао је

Љубомир Ковачевић

Љубомир Ковачевић је рођен 16. септембра 1942. године у Добоју, гдје је 1961. године завршио Економску школу. На Економском факултету у Београду дипломирао је 1965. године. Банкарство и пословне финансије магистрирао је 1975. године на Економском факултету у Загребу, а докторску дисертацију о теми "Трендови у савременом банкарству - стања и перспективе у Републици Српској увођењем валутног одбора" одбранио је 2001. године у Суботици. По завршетку Економског факултета радио је као економски аналитичар, а у Општини Добој радио је као порески инспектор 1968. и 1969. године. Више од 30 година ради у финансијским, привредним и банкарским организацијама. Од 1990. до јула 2000. године обављао је више различитих дужности у Привредној банци Добој, међу којима и дужност генералног директора, након чега је именован за специјалног савјетника за економске послове директора банке. У новембру 2000. године изабран је за посланика у Представничком дому Парламентарне скупштине БиХ.

Нова правила о обавезној резерви изузетно успјешна

Нова правила о обавезној резерви, након два мјесеца примјене, показала су се као изузетно успјешна, наведено је у Извјештају о имплементацији нових правила о обавезној резерви током јуна и јула 2003. године који је припремило Одјељење за економска истраживања. Промјене у систему обавезне резерве ступиле су на снагу 1. јуна 2003. године. Током дво-мјесечне примјене, само једна банка, Привредна банка АД Српско Сарајево, није испуњавала обавезну резерву, али је у задња два обрачуна периода и то испуњено. Постоји јасна веза између промјена у правилима о обавезној резерви и повећања девизних резерви Централне банке БиХ (ЦББиХ). У проматраном раздобљу од два мјесеца, девизне

резерве повећане су за 190 милиона КМ. Новим правилима основа за обрачун резерве је више него удвостручена и износи 4,7 милијарди КМ, од чега је чак 58 посто

депозита у странијој валути. Просјечан износ обавезне резерве повећан је са 192 милиона КМ, колико је износио у мају, на 236 милиона КМ, колико је просјек за јули.

Према Извјештају, ликвидност банака је изузетно висока и банке држе значајно више новца на рачунима него што би требале на основу обавезне резерве. Примјеном нових правила, просјечно стање рачуна банака је повећано, те се стога може

закључити да садашњи ниво стопе обавезне резерве није заострио ликвидност банака и да стопа обавезне резерве од пет посто не ограничава банке у њиховим активностима. И накнада за обавезну резерву је повећана, што ће значајно повећати трошкове, а смањити профит ЦББиХ. Но, како су примјеном прописа о обавезној резерви повећане девизне резерве, биће повећани и приходи по тој основи. Због недостатка података, односно постојања само прелиминарних података за јуни 2003. године, рано је за извлачење закључака о утицају нових прописа на макроекономске варијабле у БиХ, као што су повећање кредита, каматне стопе и платни биланс.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА СТАТИСТИКУ

Почеле припреме на покретању статистике владиних финансија

У складу са ранијом одлуком Управног одбора Централне банке БиХ (ЦББиХ), Одјељење за статистику је почело интензивне припреме на покретању статистике владиних финансија. Овај сегмент макроекономске статистике до сада није постојао у БиХ и недостатак адекватних статистичких података из ове области представља велики проблем за процјену макроекономске ситуације у БиХ. Прва експертна мисија Међународног монетарног фонда (ММФ), која ће боравити у БиХ од 24. септембра до 8. октобра, радиће са Одјељењем за статистику на увођењу

и праћењу статистике владиних финансија. Мисију ће предводити аустралски стручњак Brian T. Donoghue. Главни задатак мисије је постављање стандарда за размјену информација са министарствима финансија и обраду статистике владиних финансија у складу са методологијом ММФ-а. Успоставу статистике владиних финансија већ су подржали државно и ентитетска министарства финансија, те се очекују позитивни резултати мисије и даљег рада у овој области под вођством ЦББиХ.

САОПШТЕЊА ЗА ЈАВНОСТ

МАНДАТ ЧЛАНОВИМА НОВОГ УПРАВНОГ ОДБОРА ЦББИХ ПОЧИЊЕ 11. АВГУСТА

Централна банка БиХ (ЦББиХ) подсјећа да 11. августа 2003. године, када обилежава шесту годину дјеловања, започиње мандат новоизабраним, а завршава актуелним члановима Управног одбора ЦББиХ. Истог дана биће одржана посљедња сједница актуелног, те прва сједница новоизабраног Управног одбора ЦББиХ. Према Закону о ЦББиХ, мандат новоизабраним члановима Управног одбора траје шест година.

PETER NICHOLL РАЗГОВАРАО СА ДЕЛЕГАЦИЈОМ KFI

Гувернер Централне банке БиХ (ЦББиХ) Peter Nicholl разговарао је 12. августа 2003. године са делегацијом швајцарске инвестицијске корпорације KFI (Key Funds Investments) која је гувернера информисала о тренутним, средњорочним и дугорочним пројектима ове корпорације. Гувернер Nicholl указао је на значај монетарне стабилности, те информисао швајцарску делегацију да ће примјена аранжмана currency board бити настављена. Стабилност босанскохерцеговачке валуте и ниска инфлација, који су резултат примјене аранжмана currency board, погодују страним инвестицијама, истакао је гувернер. Делегација швајцарске инвестицијске корпорације борави у БиХ како би представнике бх. власти упознала о својим пројектима. Корпорација је заинтересована за ревитализацију инфраструктуре, те индустријских постројења, посебно у области текстилне и дрвне индустрије.

КОНВЕРТОВАНО ОКО 700.000 КМ У МЈЕЊАЧНИЦАМА У СРБИЈИ

У мјењачницама на територији Републике Србије у протеклих мјесец дана конвертовано је око 700.000 КМ, што је резултат примјене Уговора о откупу конвертибилних марка остварених по основу обављања мјењачких послова, склопљеног између Централне банке БиХ (ЦББиХ) и Народне банке Србије. На основу Уговора ЦББиХ и Народне банке Србије, конвертибилна марка се, уз валуте других земаља, од јула 2003. године, налази на курсним листама мјењачница у Србији. Овим уговором ЦББиХ се обавезала да ће извршити откуп свих износа конвертибилне марке које јој Народна банка Србије понуди, остварених на основу мјењачких послова, односно куповине и продаје конвертибилне марке у мјењачницама са којима је Народна банка Србије закључила уговор. Народна банка Србије и овлаштени мјењачи купују и продају КМ за динаре по куповном и продајном курсу из курсне листе за ефективни страни новац коју Народна банка Србије свакодневно формира, при чему се обавезала да ће примјенити однос 1 ЕУР:1,95583 КМ.

ПОДРШКА ИНИЦИЈАТИВИ ЗА УСПОСТАВУ ЈЕДИНСТВЕНОГ РЕГИСТРА ИМАЛАЦА РАЧУНА

Предсједници Удружења банака Федерације БиХ и Републике Српске и представници комерцијалних банака који су чланови Радне подгрупе за спречавање прања новца у банкарском сектору на нивоу БиХ подржали су иницијативу о

успостави Јединственог регистра ималаца рачуна који ће се водити у Централној банци БиХ (ЦББиХ). Подршка овој иницијативи исказана је на састанку који су организовали гувернер Peter Nicholl са сарадницима 21. августа 2003, у Сарајеву у ЦББиХ. Иницијатива ће бити презентована сљедеће седмице Радној подгрупи за спречавање прања новца у банкарском сектору на нивоу БиХ која је основана на приједлогу Уреда високог представника у БиХ - Одјела за спречавање прања новца. Гувернер Централне банке БиХ (ЦББиХ)

ГУВЕРНЕР NICHOLL ПОЗДРАВЉА ОДЛУКУ О ИМЕНОВАЊУ ПЕТОГ ЧЛАНА УПРАВНОГ ОДБОРА ЦББИХ

Peter Nicholl поздравља одлуку Предсједништва БиХ о именовању **Љубомира Ковачевића** за петог члана Управног одбора ЦББиХ. Одлуку о именовању Ковачевића Предсједништво БиХ донијело је на сједници одржаној 26. августа 2003. године. Гувернер Nicholl задовољан је због чињенице да је процес комплетирања Управног одбора ЦББиХ коначно завршен и увјерен је да ће нови Управни одбор наставити конзистентну и успјешну имплементацију босанскохерцеговачке монетарне политике. Управни одбор ЦББиХ састоји се од пет чланова, чији мандат траје шест година, осим гувернеру Nichollу, чији мандат завршава 31. децембра 2004. године. Мандат новоименованим члановима Управног одбора званично је почео 11. августа 2003. године. Осим гувернера Nicholla и именованог Ковачевића, у саставу новог Управног одбора ЦББиХ су **Кемал Козарић**, **Манојло Ђорић** и **Мила Гаџић**.

ГЈ МОСТАР

Од 18. до 22. августа 2003. Године тестиране су све апликације на новом серверу за рачуноводствени и банкарски систем, а коначно тестирање, пред пуштање новог сервера у рад 25. августа, обављено је 23. августа. На основу расписаног тендера за опремање трезора и уградњу сигурносне опреме у трезору Главне јединице (ГЈ) Мостар, фирма "Камир" д.о.о. Широки Бријег изабрана је за најповољнијег понуђача. Рок за извођење радова је децембар 2003. године. У посљедња два мјесеца, у ГЈ Мостар уочено је повећање продаје КМ за евро у односу на број куповина. Размјена КМ са Сплитском банком дд Сплит настављена је и у протеклом мјесецу.

ФИЛИЈАЛА БРЧКО

Нови сервер за рачуноводствено-банкарски систем тестиран је и у Филијали Брчко. Филијала је наставила уписивање банака Брчко Дистрикта БиХ у Преглед банака, у складу са Законом о банкама Брчко Дистрикта БиХ. У августу је

забиљежено повећање броја трансакција у еврима за 33,33 посто и незнатно смањење трансакција у КМ у односу на претходни мјесец.

ФИЛИЈАЛА ПАЛЕ

Филијала Главне банке Републике Српске (ГБРС) ЦББиХ на Палама, такође је тестира нове сервере за рачуноводствено-банкарски систем. У току свих осам мјесеци остварено је повећање позитивног салда купопродаје КМ-а на нивоу Филијале, а у августу салдо је био за 1,8 посто већи у односу на јули. Салдо рачуна обавезних резерви банака које води Филијала Пале повећан је за шест посто у односу на претходни мјесец. Просјечан број дневних трансакција купопродаје КМ у августу је повећан, те је број трансакција продаје КМ повећан за 8,3 а куповине за 15 посто.

ГБРС БАЊА ЛУКА

Од 12. до 22. августа 2003. Године тестиране су апликације на новом рачуноводствено-

банкарском систему. Све комерцијалне банке чији се рачуни резерви воде у Главној банци Републике Српске (ГБРС) ЦББиХ Бања Лука успјешно испуњавају обавезну резерву. Готовински полози комерцијалних банака проузроковали су повећање послова, тако да је у јулу обављено 400 готовинских трансакција у износу од 94.000.000 КМ и 30.000.000 евра.

ГЈ САРАЈЕВО

Тестирање новог сервера за рачуноводствено-банкарски систем извршено је 23. и 24. августа 2003. године, што је проузроковало прекид у слању обавјештења комерцијалним банкама и интерних обавјештења о извршеним трансакцијама. Број трансакција у жироклирингу је повећан и у јулу 2003. године износио је 775.958 налога. У августу настављено је благо повећање продаје КМ банкама у односу на куповину КМ од банака. Током осам мјесеци, закључно са 25. августом 2003. године, укупан биланс купопродаје износио је 2.652.081.724,66 КМ, од чега за август 2003. године 31.721.971,91 КМ.

ЕДУКАЦИЈА

Семинар о монетарној и финансијској статистици

Економиста - асистент у Служби за статистику монетарног и финансијског сектора **Биљана Самарџић** присуствовала је од 11. до 29. августа 2003. године семинару о теми "Монетарна и финансијска статистика" који је, у организацији Међународног монетарног фонда, одржан на Joint Vienna Institute у Бечу, Аустрија. Од 7. јула до 24. августа, феријалну праксу у Одјељењу за економска истраживања обавио је **Огњен Ђукић** из Бање Луке, а **Белма Чолаковић** из Зенице феријалну праксу обављаће од 25. августа до 7. октобра 2003. године.

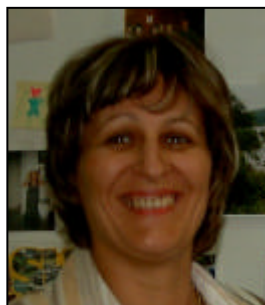
ЗАПОШЉАВАЊЕ

Прерасподјела радних мјеста у Служби за рачуне ЦББиХ

Од 2. августа 2003. године извршена је прерасподјела три радна мјеста у Служби за рачуне Централне банке БиХ (ЦББиХ). **Садета Халилбашић** је са радног мјеста координатора Службе за рачуне ЦББиХ распоређена у исту организациону јединицу без радног мјеста. До 31. децембра 2003. године, када јој престаје радни однос због испуњавања услова за старосну пензију, обављаће послове према налогу руководиоца Одјељења за рачуноводство и финансије. Са радног мјеста рачуновође - билансисте у Служби за рачуне ЦББиХ на радно мјесто координатора Службе за

Мелиха Смајлагић

Алма Брига

рачуне ЦББиХ распоређена је **Мелиха Смајлагић**. На радно мјесто рачуновође - билансисте у Служби за рачуне ЦББиХ са мјеста рачуновође локација евидентирања у овој служби распоређена је **Алма Брига**. У августу није било запошљавања нових, нити службеника који су напустили ЦББиХ. Тренутно су запослена **264** службеника, од којих је 260 у радном односу на неодређено вријеме, а четири службеника у радном односу на одређено вријеме. Од укупног броја службеника на неодређено вријеме, један службеник - приправник налази се на неплаћеном одсуству.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Мјесечни биланс стања (привремени) од 31. јула 2003.
Објашњења

Мјесечни биланс стања се издаје да би се обезбиједиле информације о раду Централне банке Босне и Херцеговине према правилу currency boarda и да би се понудиле посебне информације које захтјева Закон о Централној банци Босне и Херцеговине.

Неке посебне карактеристике биланса стања од 31. јула су:

На дан 31. јула Банка је задовољила обавезе правила currency boarda како то наводи члан 31. Закона. Стање нето стране активе превазилази њену монетарну пасиву у конвертибилним маркама (KM) за 142.199.797 KM. Ово је приказано у ставки нето девизна актива минус монетарна пасива.

Девизна актива је сачињена углавном од депозита који се држе код ино-банака.

Биланс стања такође приказује композицију држања валута тако што их диференцира у EUR и остале валуте.

Банчини девизни депозити доносе приход од камата за Банку.

Монетарна пасива је у највећем обиму представљала обавезу Банке за KM новац у оптицају (1.751.292.097 KM) и резервне депозите резидентних банака (422.567.080 KM).

Капитал и резерве одражавају почетни капитал и резерве, дионице и акумулиране добити Банке од почетка њеног рада 11. августа 1997.

Као депозитар за чланство Босне и Херцеговине у MMФ-у, Банка исказује у билансу стања MMФ-ове рачуне 1 и 2 као страну пасиву, и чува хартије од вриједности Владе Босне и Херцеговине везане за чланство. Истовремено дјелујући и као фискални агент у име Владе у њеним односима са MMФ-ом, Банка евидентира средства и обавезе Владе везане за чланство на повјерљачким рачунима одвојеним од биланса стања.

Консолидацијом свих рачуна везаним за чланство Босне и Херцеговине у MMФ-у израчунава се обавеза као нето чланска позиција од 249.616.457 KM.

Банка такође води одређене рачуне страних валута у смислу споразума између Владе Босне и Херцеговине и страних влада и финансијских организација, као и девизне рачуне државних институција и агенција за које Банка дјелује као агент. Како ови рачуни нису нити актива нити пасива ЦББиХ, они нису укључени у горе наведени биланс стања. Укупни износ средстава која се држе на овим рачунима је био 241.744.915 KM.

Даљи упити који се тичу Мјесечног биланса стања могу се упутити Одјељењу за рачуноводство и финансије у Сарајеву на тел. (33) 278 119, факс. (33) 278 294. Представници медија могу се обратити Служби за односе с јавношћу на тел. (33) 278 123, факс. (33) 278 296.

Централна банка Босне и Херцеговине је независна монетарна институција БиХ и нема никаквих организационих веза са било којом пословном банком.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Мјесечни биланс стања (привремени) од 31. јула 2003.
(износи у KM еквивалентима)

АКТИВА		Укупан износ	EUR	Остале валуте
1	Девизна актива	2.337.006.528	2.332.428.418	4.578.110
1.1	Готовина	33.047.787	33.018.181	29.606
1.2	Краткорочни депозити	2.301.031.126	2.299.410.237	1.620.889
1.3	SDR у MMФ-у	2.927.615	0	2.927.615
2	Остала актива	68.590.415		
УКУПНА АКТИВА (1 + 2)		2.405.596.943		

ПАСИВА		Укупан износ
3	Монетарна пасива	2.193.755.060
3.1	Валута у оптицају	1.751.292.097
3.2	Кредитни биланс резидентних банака	422.567.080
3.3	Кредитни биланс осталих резидената	19.895.883
4	Обавезе према нерезидентима	1.051.671
5	Остала пасива	9.237.807
6	Капитал и резерве	201.552.405
УКУПНА ПАСИВА (3+4+5+6)		2.405.596.943

Нето девизна актива минус монетарна пасива (1 - 3 - 4)	142.199.797
--	-------------

Јасмина Халилбеговић
Главни контролор

P.W. Nicholl
Губернор
Сарајево (датум 125.08.2003.